

PLF-nytt

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

Ordföranden har ordet

Den 4 maj, då naturen stod i sin ljuvligaste fägring, då körsbär, plommon och slånbär blommade, samlades vi i Högsby på föreningsmöte, kombinerat som en anbyttardag.

Ett 50-tal personer mötte upp och Hembygdsföreningen Högsby ordnade med kaffe.

Jag uppfattade det hela som att många fick sina frågor besvarade dels genom de fem datorer som var igång, dels genom människor som möttes med gemensamma anor.

Tack till Er alla som berikade dagen med Er närvaro!

Den 22 maj gjorde redaktören för PLF-nytt och jag ett besök på Källgatan i Oskarshamn i den arbetslokal, som används av ett 10-tal PLF-medarbetare för framför allt inmatning i Databasen. Där hittade vi bl.a. Edith Carlsson, Kumlemar, Fliseryd. Hon bor på sin mans föräldragård, en gård som med makarnas barnbarn kan räknas i generationer bakåt i tiden. Edith har varit medlem från start. Hon började släktforska 1993, och blev ”peppad” av Sam Blixt att börja mata in uppgifter från Fliseryds församling i Databasen.

Projektledare för gruppen är Gösta Wahlborg, Oskarshamn. Han kan presenteras som ”Tuppen i hönsgården”. År 1988 började han släktforska. Han har läst av mikrokort från kyrkböckerna på 1600-talet från Ökna, Stenberga, Järeda, Skirö m.fl. socknar och han och hans medhjälpare har matat in ungefär 3 500 poster per person och år. ”Sam Blixt och jag var arbetskamrater på Kopparverket i Oskarshamn på 1960-talet, en tung kemisk industri. Sam var smed och jag var reparatör på företaget”, säger han.

En annan flitig medlem är Dagmar Svensson, Oskarshamn, medlem nr 13. ”Jag var med redan i mitten på 1980-talet”, berättar hon. ”Det är en avkoppling att

Ur innehållet

Kallelse till föreningsmötet.....	2
Debatt.....	3
På Källgatan.....	3
Amerikabreven.....	4-8
Smålands husarer, fortsättning.....	9
Nya medlemmar.....	10
Öppet hus.....	10
Demonstrationer av databasen.....	10
Uppdaterat i databasen.....	11
Uppmaning till medlemmarna.....	11
Systerföreningarnas höstprogram.....	12
Notiser.....	12

Nils Petter Larsson

Ett emigrantöde - skildrat genom breven hem till Sverige

gå hit på onsdagarna. Vi har en otrolig gemenskap. Vi hjälps t.ex. åt med att tyda skrift, för det kan vara en svår bit i vårt arbete, men vi har roligt.

Birgitta Drehmer, Oskarshamn, berättar: ”Jag har också varit med från start. Jag var föreningens förste kassör men har sedan arbetat som sekreterare i två olika etapper fram till och med 2001. Här trivs jag bra, här är fin stämning.

Dagmar Norén, Ulla Johansson, och Britta Nyqvist, alla från Oskarshamn, tillhör också det trogna gänget, som varit med länge och som ser till att databasen utvecklas. Utan dem skulle PLF stå sig slätt. Se vidare sid. 3.

Christina Dannesäter

Kallelse

Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum

håller föreningsmöte

lördagen den 31/8 kl. 10.00

i Församlingshemmet, Oskarshamn

(Obs lokalen! Endast ett stenkast från Logelokalen)

Mötesförhandlingar

Torsten Ungaäter och Peter Lundgren berättar under ämnet

Skog och historia

Det ges även tillfälle att söka i databasen

PLF:s styrelse och uppdrag under verksamhetsåret 2002/2003

Namn	Uppdrag	Telefon	E-post
Christina Dannesäter	ordförande	0491 - 240 47	gillberga@hogsby.se
Anders Thunberg	v. ordförande	0491 - 76 64 11	ahthunberg@hotmail.com
John-Olof Dillström	kassör	0491 - 919 22	
Sam Blixt	dataansvarig	0491 - 151 28	sam.blixt@telia.com
Britt Maria Ekstrand	ansvarig för brevfrågor	0491 - 186 55	bm.ekstrand@telia.com
Anders Rotviker	materiellfrågor	0491 - 620 11	anders.rotviker@telia.com
Jan-Christer Dahl	styrelseledamot	0491 - 185 11	jcdahl@telia.com
Ingvar Karlsson	styrelseledamot	0491 - 180 22	ingvark@swipnet.se
Roger Axelsson	suppleant	08 - 32 58 20	rax@hem.utfors.se
Curt Holm	suppleant	0491-138 04	majviolah@ebrevet.nu
Maj Holm	suppleant	0491-138 04	majviolah@ebrevet.nu
Magnus Ekstrand	valberedning	0491 - 186 55	magnus.ekstrand@skandia.se
Lars-Olof Löfqvist	valberedning	0491 - 120 66	
Gun Mauritzon	valberedning	0499 - 231 84	

PLF-nytt, medlemstidning för Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum, Oskarshamn.

Utkommer fyra gånger per år. Upplaga 1300 exemplar.

Manus till artiklar och andra skriftliga bidrag sändes till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN.

PLF har numera också en hemsida. Du kan enklast nå den genom adressen **come.to/plf**.

Bidrag kan också sändas till e-postadress: **plf.oskarshamn@post.netlink.se**

Utdrag ur artiklar får göras med angivande av källa och författare.

PLF-nytt nr 63 utkommer den 30 oktober 2002.

I redaktionen: Anders Thunberg (ansvarig utgivare), Curt Holm och Maj Holm.

Debatt

Varför inte fråga medlemmarna?

Christina Dannesäter inbjuder mig och andra medlemmar till fortsatt meningsutbyte om såväl aktuella problem som framtida planer.

Jag ska bara ta upp om verkligt medlemsinflytande. På det området finns ju redan många förslag, som medlemmarna inte har hört talas om. Varför inte fråga dem vad de tycker om dessa förslag genast och inte vänta därmed till nästa årsmöte. PLF har ju med framgång prövat enkätmetoden inför viktiga frågor om databasens publicering? Varför inte i enkäter fråga om medlemmarnas synpunkter på följande områden:

Dagordningen

1. I det nummer av PLF-nytt som föregår ett möte, (årsmöte eller föreningsmöte), publiceras dagordningen för mötet i fråga. En särskild punkt, som kallas medlemsförslag, införs på dagordningen. Dessutom görs punkten om styrelsens verksamhet lite utförligare, så att det framgår vilka beslut som fattas och som kan vara av intresse för medlemmarna ute i landet att känna till.

Val av funktionärer

1. Som det är nu förekommer egentligen inga val på riktigt. Det borde egentligen kallas tillsättningar. Styrelsen borde i PLF-nytt redogöra för valberedningens förslag.

2. Om det gäller nyval bör namnen på de föreslagna publiceras med deras kvalifikationer och gärna de-

ras uttalande om vad de hoppas kunna tillföra föreningsarbetet.

3. På lång sikt bör man sträva efter att få flera kandidater, så att medlemmarna verkligen kan få VÄLJA!

Påverkan

Hur skall man kunna påverka en förening, om man inte vet hur den arbetar och vad styrelsen arbetar för?

1. Medlemmar som inte är nätanslutna har bara att studera PLF-nytt. Men där står ju föga om vad som förekommit på föreningsmötena av diskussioner i konkreta policyfrågor.

2. Inte heller de som är anslutna till nätet blir mycket klokare. Där skall ju på PLF-sidan återfinnas styrelseprotokoll. Det gör det också, men föga klagörande om vilka förslag som diskuteras och motiven varför förslag inte tas upp med medlemmarna.

Hur vore det att låta medlemsmötena bestämma? Och varför inte redogöra för röstningar, så att det framgår vilka styrelsemedlemmar, som är för eller emot olika förslag? Det är ju bra underlag för medlemmarna att kunna påverka framtida val.

ALLTSÅ - VIDGA DEBATTEN I PLF-NYTT MED ENKÄTER DIREKT TILL MEDLEMMARNA!

DET HAR VISAT SIG BRA TIDIGARE!

Gunnar Källenius

I arbetslokalen på Källgatan

Kan du se vad det står? Två inbitna släktforskare studerar ett gammalt dokument. Anne-Charlotte Thunberg t.v. hjälper annars normalt Sam Blixt med databasen och har gjort många av de sökprogram, som databasen kräver, och Edith Carlsson t.h. började släktforska 1993 och hjälpte sedan till att mata in uppgifter från Fliseryds församling i databasen.

Flitens lampa lyser när Gösta Wahlborg försöker tyda en text. Han är projektledare för den grupp på ca tio personer, som varje onsdag på Källgatan matar in nya uppgifter i databasen.

Amerikabreven – och sista brevet hem

Av Jan-Åke Holmbring

Här fortsätter berättelsen från förra numret om Nils Petter Larsson.

En olyckshändelse förändrar planerna

I nästa brev från Hoquiam den 25 oktober 1882 är Nils Petter något mindre optimistisk. Han hade nämligen råkat ut för en olycka. Han skriver att han varit ledig mer än en vecka tillbaka

sedan den 18 dennes.....då jag kom att blifva litet klemd emellan två timmerstockar så att jag har ej kunnat gå utan kryckor men är nu bättre så att jag kan gå men jag har en käpp i min venstra hand och efter några dagar så tenker jag att jag kan arbeta igen.

Olyckan hade gått till så, att han skulle hjälpa sågaren att rulla ner en stock, då stocken gled ner över honom så att han kom emellan två stockar med höfterna och blev illa skadad. Det var inga småstockar det var frågan om; han nämner att det timret de arbetade med i regel var 5 à 6 fot i genomskärning, det vill säga, att det hade en diameter av 150 till 180 cm.

Nils Petter hade lovat skicka pengar till biljett till sina syskonen, men tydligen kunde han just för tillfället inte åstadkomma något sådant. - Han skriver:

Jag skall säga eder att man behöfver ej så mycket land her för att reda sig godt på och sedan kan man fiska och sjuta her är godt om vilt och fisk och det mesta är lax och her är mycket indianare men di går och arbetar di som vi och di gör ingen skada men di vill ej bruka jorden utan di uppehåller sig med att fiska och sjuta och plocka ber.

Nästa brev är avsänt våren 1883 från Montesano, som ligger alldeles i närheten av Haquiam. I början av brevet briljerar Nils Petter inför sina föräldrar med sina kunskaper i engelska. Han skriver:

I Write you a few line to let you know that I am getting along werry well ...

och så vidare. Och han skyndar sig att tillägga:

Jag undrar vad ni skall tenka när ni öppnar detta bref och ej kan lesa det jag skall tala om vad det är.

Så översätter han rad för rad vad han har skrivit. Förklaringen till att han lärt sig språket så snabbt, anger han själv vara, att han den mesta tiden umgåtts med engelskspråkiga personer. Han säger att

Nils Petter Larsson

de svenskar, som enbart arbetade tillsammans med andra svenskar, hade haft mycket svårare att lära sig en hygglig engelska...

Det framgår också av Nils Petters brev, att föräldrarna var i färd med att sluta upp med arrendet av gården i Slåthult. Båda föräldrarna var vid denna tid över 60 år, och det är tänkbart att de nu tänkte på att slå sig till ro. Nils Petter skriver nämligen, att han undrar hur de mår, och om de hade haft auktion därhemma ännu. Han funderade också på, hur de skulle känna det att vara fria från allt arbete, de som strävat i hela sitt liv. Han fortsätter därefter:

Jag bor ennu her i Montesana i ett Hotell var det är en ny Familje hitflyttat 2 Flickor och 2 Pojkar och di brukar att komma in om qvellarna och språka med mig. Jag skref sist att jag var sjuk och ej kunde göra något på en lång tid men Docktoren tror nu att jag skall snart blifva bra och jag är mycket bättre nu det kostade mig 122 dollar på 6 veckor men det kostar ej så mycket nu jag betalar 20 dollar i månaden var jag bor och Docktoren behöfver jag ej betala mycket mera...

Han skriver vidare att han hoppas bli bra, så att han kan möta sin bror August, när han kommer. Han var dock inte fullt säker på att denne verkligen kunde

komma, eftersom han inte kunnat skicka honom några pengar till biljetten. Så blev det emellertid. Brodern Sven August avreste från Göteborg den 11 maj 1883 med biljett till Astoria, beläget ute vid kusten i den allra nordligaste delen av staten Oregon ungefär 25 mil sydväst om Seattle. Han kom i fortsättningen huvudsakligen att ägna sig åt laxfiske. Sven August kom därigenom undan den fruktade exercisen i Hultsfred. I ett senare brev, juli 1884, nämns att Sven August fortfarande sysslade med laxfiske och arbetade bland annat tillsammans med en sockenbo, Otto Carlsson från Uthammar. Att arbetet inte var riskfritt framgår av att Nils Petter omtalar att omkring 40 man omkommit vid en drunkningsolycka vid ett tillfälle under sommaren. Tidvis lämnade emellertid brodern Sven fisket och sysslade bland annat med skogsarbete. Under vintern 1885 högg han timmer och ved, men förtjäns-ten var vid denna tid dålig, även om man hoppades på bättre konjunkturer.

Tiden som affärsbiträde

En del brev har tydligen förkommit, varför det inte är möjligt att följa Nils Petters förehavanden i detalj. Han tycks emellertid vid mitten av 1880-talet mer eller mindre skrinlagt planerna på att bli farmare och att ta upp och bruka sin inköpta mark. I stället hade han fått anställning i en affär. Han skriver om detta i ett brev, daterat i Montesano den 24 oktober 1884:

Jag skall tala om för Eder att vi har flyttat i ett nytt (store) Bod på andra sidan om stora Gatan. Det är ett vackert store som är 90 fot långt och 25 Bredt och rappat på Ensidan och är så vackert som någont i Oskarsham fast her är endast en liten stad.

Han berättar vidare, att han har köpt en tomt i staden och även börjat skaffa sig virke för att i framtiden kunna bygga sig ett hus. Han tjänade som bodbiträde en dollar om dagen och hade dessutom maten. Han säger, att han går klädd i finare kläder varje dag än han någonsin hade i Sverige. Dessutom hade han en hel del ledigt och ingen lade sig i vad han gjorde. Ändå längtar han nog hem en smula. Han säger, att han gärna skulle vilja resa hem och hälsa på över jul, men det skulle kosta honom 105 dollar, det vill säga så mycket som han kunde tjäna in på fyra månader.

Hans bror Sven August var fortfarande kvar i Astoria, men denne var tydligen inte särskilt flitig med att hålla kontakt vare sig med brodern eller med hemmet. - Bara en månad senare, i november 1884, skrevs ett nytt brev till föräldrarna. Det handlar

till stor del om brodern Sven och hans arbete och svårigheter att sköta sin ekonomi, ett ämne som Nils Petter återkommer till gång på gång. Han skriver här:

Jag skall tala om att min Broder Sven han är her nu och arbetar på sett Land, han har varit i Boden idag och handlat af mig, han har icke tjänat några Pengar i sommar, ner han lemnade Astoria så köpte han nya kläder och ett och annat så att han kan icke skicka hem några Pengar i vinter. Och jag har köpt (Lumber) Bräder och skall Bygga Hus så att jag kan icke hjälpa honom med några, men han skall gå på mitt Land och arbeta för mig ett par månader, men vad kan han tjäna af mig det går åt för honom att köpa föda för ner han går på sitt Land. Men han säger att han skall hugga timmer och sälja, men det är så dåliga tider her nu så att man kan icke sälja någonting.

Jag skall tala om att jag köpte en Byssa för Sven så att han kan jaga och sjuta ner han icke kan göra något annat. Han arbetar på sitt land nu och tycker bra om det och jag är glad af det. Jag tänker att vi skall bliva Farmare efter att så länge som jag har Plats i Boden så vill jag vara der...

De dåliga tiderna, menar Nils Petter, berodde på oroligheterna inför det stundande presidentvalet. Man visste inte om demokrater eller republikaner skulle vinna och detta gjorde hela tillvaron osäkrare. De dåliga tiderna märktes också i "Boden", där han var anställd. Man sålde betydligt mindre än förut. - Men hans lön var nu 25 dollar i månaden samt fri mat och det var inte så dåligt, då man betänker att arbetet var betydligt lindrigare än jordbruksarbete.

Nils Petter beskriver också ett bröllop, där ett par av hans vänner hade gift sig. På kvällen hade ett stort antal ungdomar samlats vid bröllopgården, skramlat med bjällror och bleckburkar och skjutit med revolverar och fört oväsen i allmänhet, tills brudparet kom ut och brudgummen bjöd dem på cigarrer. Själv berättar han om en norsk flicka, som han tydligen hade sällskap med.

Vid nyåret 1885 skrivs ännu ett nytt brev till hemmet i Släthult. Nils Petter återkommer till sitt löfte att skicka pengar till systrarna så att även de skulle kunna resa till USA. Han skriver:

Karolina frågar om det är bra i America. Och nog är det allt bättre en i Sverige flickorna får från 12 till 16 dollar i månaden så nog är det bättre en tjena i Sverige för 30 eller 40 kronor om året. Jag önskar jag hade Pengar så skulle jag snart senda efter

både Karolina och Kristina vi får se med tiden: her äro 4 norska flickor men inga svenska och vi gå tillsammans och har det träftigt ibland. Den ena af dem hon tjenar hos en farmare her i Staden och de har omkring 20 kor och mera ungnöt men hon säger att hon ej varit i Ladugården ennu och hon har varit der nere ett år nu så ni can se att det ej är detsamma som i Sverge och hon har 16 dollar i månaden....

Han skriver vidare, att visserligen var en hel del saker dyrare i Amerika än i Sverige, men i den affären där han arbetade kunde man till exempel köpa damhattar för mellan 2 och 4 dollar och klännings-tyger för från 20 cent till en dollar per yard.

Han berättar vidare om en slädtur, som han hade gjort en kväll den senaste tiden tillsammans med tillsammans med sin husbonde och dennes fru samt de norska flickorna. Dessa senare blev det mer och mer tal om ju längre tiden gick! - Han berättar även detta om sitt julfirande:

Ni frågar vad jul jag hade och jag skall säga Eder att vi hade ett julträd eller jul Gran i Kyrkan och der den som vell gifva Present så skole di henga den på tredet och Julaftonen så geck vi dit och då delte di ut dem; de kalle upp deras namn, jag hade en Box Cigars och ett cigarr foderal som jag fick från Patronen och hans fru och så fick jag en Gran tavla som någon lade på posten så att jag fick den men jag vet ej var från jag tror att jag fick den af en norsk flicka...

Kyrkan som Nils Petter nämner var Metodistkyrkan. Där hade man bönemöte varje kväll och på söndagarna var det både gudstjänst på morgonen och söndagsskola samt bönemöte på kvällen. Kyrkan var enligt Nils Petter synnerligen livligt besökt, men han var inte särskilt entusiastisk inför metodisterna, "men her är ej några andra så att jag får vara belåten".

Han avslutar sitt brev denna gång med att säga att han inte var säker på hur länge han skulle få stanna i den tjänst han nu hade som affärsbiträde. Om han inte skulle få stanna kvar, ämnade han söka in vid någon skola för att lära sig mera om handel och bokföring. Det skulle kunna ge honom mycket högre lön, menade han. Den förman han nu hade fick 100 dollar i månaden och fritt husrum.

Bekymmer om syskonen

Som han tidigare nämnt var brodern Sven en dålig brevskrivare, varför nästa brev från Montesano i mars 1885 skrevs av Nils Petter för att besvara ett brev, som brodern nyligen fått från föräldrarna. Sven hade

varit i staden hos Nils Petter några dagar, men hade den 7 mars rest till "sitt land". Han hade alltså även han nu skaffat sig ett eget landområde och var där tillsammans med två andra sysselsatt med att hugga virke av ceder i olika dimensioner. Det var tydligen ett arbete han tog till, när det inte var säsong för laxfiske. - Han fick fyra dollar famnen för vissa dimensioner

så att det ser ut som att kunde tjäna Pengar men jag vet ej vad han gör med dem, han har köpt sig en jern (stove) spis nu som han har på sitt land för att koka på...

Trots allt lyser Nils Petters hemlängtan igenom en smula i hans brev, även om han nu till synes hade anpassat sig väl i det nya landet. Han skriver:

Jag har just inga nyheter att beretta utan vi har sommar och vackert veder och Grodorna spelar i vattnet som de brukar att göra om vårtiden hemma i Sverge, jag kallar det hemma men nog vill jag heldre vara hemma her, ni kan tenka Edre vad skiljnad det är ner man kan köpa 14 skålpund socker för 1 dollar och 6 1/2 skålpund coffe for 1 dollar., Ris, Gryn 14 skålpund för 1 dollar, och som ni vet är en dollar 3,65 kronor eller 3 kronor och 65 öre....

Han fortsätter att räkna upp priserna på en mängd olika varor och han berättar vad och hur mycket han sålt de senaste dagarna. En annan prisuppgift, som han skickar hem, är en uppgift om hans levnadsomkostnader. Han hade abonnemang på ett värdshus eller ett hotell och betalade där för maten 20 dollar i månaden eller 73 kronor. - Så återkommer han som nästan alltid i sina brev till frågan om inte hans systrar kan förena sig med honom och brodern i Amerika:

Nu skall jag säga Eder att jag skall senda Efter Krestina och Carolina i höst om jag skall låna pengar till hjälp, jag skall skicka Bellgett till dem om ni ger dem nog Pengar till att begangna under Resan, ner ni skrifer så låt mig veta om di kan lemna sina Platser förr en den 24 oktober, det är nog lika bra att Resa då, men nog skulle det allt vara bättre i august eller september, men det är lika bra vintertiden för ner di kommer till nework så får di goda vangnar på banan så att di kan koka sitt kaffe och hava deras bedd och ligga och sova om netterna..... jag har tenkt att det är skamligt att gå och arbeta som en slav i sverge ner di kan få det bättre, jag skall göra vad jag kan för dem, di kan få 16 dollar i månaden her och i sverge bara 50 kanske för ett helt år...

Biljetterna, skriver han vidare, skulle kosta 255 kronor i svenska pengar, vilken summa han skulle kunna låna systrarna. De skulle sedan lätt kunna betala tillbaka detta på ungefär ett halvt år med de löner de kunde räkna dem i Amerika. Själv hade han under de två sista åren, då han kunnat arbeta, sparat ihop så mycket pengar, att han kunnat både köpa en tomt och skaffa fram byggnadsmaterial för ett husbygge.

Däremot hade hans bror Sven misskött sig grundligt. Han hade tjänat bra mycket på sitt laxfiske, men så snart han fått pengar i sin hand hade han slösat bort dem. Nils Petter hade till och med fått rycka in och hjälpa honom för att han skulle klara sig och han började faktiskt ångra att han lockat honom över till Amerika. - Brodern nämns vid olika namn i Nils Petters brev. Ibland kallas han för Sven, någon gång för August eller Gust. Det är möjligt att en amerikaresa verkligen planerades för de hemmavarande i Nils Petters familj i Släthult. Den 16 juli 1886 tog nämligen Lars Andersson ut en födelseattest hos pastorsämbetet i Misterhult:

Att f. d. Brukaren Lars Andersson i Släthult är född den 22 juli 1821, hans hustru Hedda Lena Nilsson den 16 Maj 1822, S. Nils Peter den 2 Maj 1854, D. Karolina den 22 Sept. 1859, S. Sven August den 18 Sepemb. 1862, D. Kristina Wilhelmina den 16 Sept. 1866, det varder härmed på begäran intygadt.

*Misterhult den 16 juli 1886
A. O. Westenius*

Som synes innefattar denna attest hela familjen, även de söner som redan utvandrat, men däremot inte de äldre döttrarna, som då var gifta. Troligen hade pastorn endast skrivit av husförhörslängden. Det är kanske möjligt att både Lars och Hedda Lena vid denna tid hade planer på att följa sina döttrar på resan över Atlanten. Hur som helst så hade Lars Andersson vid denna tid upphört med sitt arrende av gården Äspelund i Släthult, eftersom han tituleras som före detta brukaren.

Nu blev det emellertid inte någon resa för någon i familjen. Den 10 november 1886 gifte sig Carolina med den 20 år äldre Per Johan Carlsson i Släthult, där hon några år tjänat som piga och hushållerska. System Kristina gifte sig också, men först den 8 juni 1890 med en kapten Westerström från Figeholm. Och ensamma reste naturligtvis inte de båda makarna, som ju vid denna tid var något till åren komna.

Ett ganska bedrövat brev skrevs ett halvår senare till fadern och modern i Släthult. På omvägar via andra utvandrare från Misterhult hade Nils Petter fått veta att hans föräldrar var ledsna för att de ännu inte fått tillbaka de pengar Nils Petter hade fått låna vid sin utresa. Det

Hedda Lena Nilsson

var kanske inte så mycket för det att han inte hade betalat sin skuld och hade dåligt samvete som han kände obehag, utan snarare för det att han fick höra på omvägar, att föräldrarna var bekymrade för de pengar de lagt ut.

Och det skulle naturligtvis inte vara omöjligt för honom att genast betala vad han var skyldig. Det var bara det att han just nu skulle förlora mycket på att skaffa fram de pengar som behövdes. Om han hade betalat sin skuld tidigare

så har jag ej haft mitt land som jag har nu, för landet här blef upptaget så fort här, så nu kan man ej få något land och mitt land är värt 20 gånger så mycket som jag är skyldig, men jag kan ej sälja det nu för här är så dåliga tider. Idag när jag fick läsa edert bref så blef jag så ledsen så jag gick ut och bjöd mitt land för salu för 1000 dollar, men det var ingen som kunde betala mig kontant. Har jag fått pengar för det nu så skulle jag ha varit hemma hos eder en månad från nu, så jag kunde få tala med eder, för det är ingenting jag skulle lika bättre.

Nu tänkte han i fortsättningen behålla sitt land; det var ju ändå resultatet av fyra års arbete. Han räknade dessutom att det inom ett par år skulle vara värt 3000 à 4000 dollar. I stället skulle han ge sig ut och arbeta i

6 månader, så att han kunde sända hem vad han var skyldig. Om han fick ha hälsan skulle han kunna skicka hem halva den lånade summan efter 3 månader och resten 2 månader senare.

En förklaring till att han inte betalat sin skuld tidigare var den att han för ungefär ett år sedan hade råkat hugga sig i foten, och det hade kostat honom 150 dollar i vårdkostnader och utebliven arbetsförtjänst.

Förlovning och äktenskap

I juli 1886, ungefär samtidigt som man tog ut födelseattesten i Misterhult, skrev Nils Petter på nytt. Han berättar, att han på den tomt han tidigare köpt inne i Montesano hade han nu byggt ett hus. Det hade kostat honom 2000 kronor, det vill säga alla hans besparingar. Man anar att han är stolt över vad han åstadkommit och han poängterar, att han för tre år sedan, då han hade skadat sig, inte ägde någonting. Sedan kommer ett avsnitt i brevet, som antagligen var en ren överraskning för de hemmavarande föräldrarna. Han skriver:

Nu skall jag tala om hvad vi hade för Roligt midsommar-dagen. Jag skall säga Eder att jag och min flicka hade det träfligt. Frimurarna (af hvilka jag är en) hade en bjudning På qvellen, de firade Johannes Döparens dag. Och vi hade det träfligt, vi hade smultron och iscream, det är någonting som de gör af Ägg och Gredde och is m. m.

Jag skall tala om för eder att jag har varit förlovad nu i två års tid och Emnar gifta mig snart. Ingen tid är ennu bestemd men nog blir det innan hösten. Min flickas namn är Maria Beaver, hon är en norsk flicka, blir 20 år i höst, men hon är den enda jag vill hava. Hennis mor är död så jag får ej någon svermoder. Hennis Fader är her och har 160 accars af Land, han bor nera till Broder Gust. Han har 3 flickor her, två är hos honom och min är her i staden och tjäna, så hon kommer i boden ibland, så att jag kan giva henne nötter och confekt och göra henne selskap hem.

Jag skall säga eder att her är ej som hemma, man behöver ej vara rädd för att hava selskap med en flicka. I söndags qvell så geck vi till kyrkan tillsammans och satt i en benk tillsammans och på måndagsmorgonen så Gratulerade de mig och sa att jag var Gift, för det är så her att man kan gå till Presten eller Domaren och gifta sig så att ingen vet det förrän de setter det i tid-ningarna efter man blir gift. De behöver ej att lysa för dem för en månad först.

När bröllopet mellan Nils Petter och hans Maria ägde rum vet vi inte, men ett år senare var de emellertid gifta och hade flyttat in i sitt nya hus. Där föddes under de närmast följande åren deras två barn.

Nils Petter var över huvud taget mycket nöjd med de friare sederna i landet och den stora jämlikheten. Han nämner, att när han talar till sin patron, kallar han honom för du, som om de hade varit jämlikar. Han var faktiskt fyra månader äldre än denna och de trivdes bra tillsammans.

Först i ett brev från sommaren 1887 ges klara besked om vad för sorts affärsverksamhet Nils Petter sysslade med. Affären, som var belägen i Montesano, ägdes av en H. B. Mercy, som alltså var Nils Petters ”patron”. Det var mer eller mindre ett smärre varuhus, som sålde allt från kläder, tyger, stövlar, skor, järnvaror, hushållsartiklar, glas och porslin till specerier, grönsaker och tobaksvaror. Med andra ord var det ett synnerligen stort och väl sorterat sortiment.

Efter giftermålet hade Nils Petter och hans familj emellertid haft en del motgångar. Han beskriver detta sålunda:

Jag skall säga Eder att jag har varit Bedrövad. Min kära Hustru har varit sjuk nu för 6 veckor och jag hade Doctor besök 2 gånger om dagen för 2 veckor. Men nu är jag glad att hon är bättre och sitter uppe nu litet så om hon får framgång så inom en vecka så tror jag att hon blir upp. Jag har hennes syster hos mig nu till att passa på henne och hennes Fader kommer upp och ser af hvarje söndag.... Vi spisar Hallamjolk och smultron och Broder August han är i Astoria och fiskar, jag har ej hört ifrån honom för ett par veckor så att jag vet ej hur han mår. Jag skall säga eder att jag köpte mig en matta till att ligga på golvet och den kostade 20 dollar eller 75 kronor. Den räcker över hela Golvet så att jag har ett träfligt hem nu.

Trots att han hade spenderat på dyr matta var han fortfarande skyldig föräldrarna pengar och i nästa mening skriver han, att ”ni skall nog få dem, var belåten med eder Lot, jag skall göra vad jag kan”. Men av allt att döma gjorde han sig ingen större brådska med att betala tillbaka vad han var skyldig.

I det ovanstående brevet nämns även brodern Sven, som Nils Petter säger var vid Astoria och fiskade lax. Det är det sista som sägs om honom, och det troliga är, att det var hans allra sista fisketur. Enligt muntlig tradition i släkten lär han ha omkommit under laxfiske

Berättelsen avslutas i nästa nummer

SMÅLANDS HUSARREGEMENTES HISTORIA

*Här avslutar Anders Rotviker sin historie-
skildring, som han påbörjade i förra numret.*

I juni 1655 drog regementet ut i krig i Polen med 800 man. Innan detta krig var avslutat, förklarade Danmark Sverige i krig 1657. Det avgörande slaget stod efter tåget över Bältens is. Genom freden i Roskilde 1658 fick Sverige Skåne, Blekinge, Halland, Bohuslän och Bornholm. Ett nytt krig med Danmark utbröt samma år och varade till 1660, då Sverige förlorade Bornholm.

År 1674 översändes 4 kompanier till Pommern för att förstärka de svenska trupperna där. Sommaren 1676 utbröt på nytt ett krig mot Danmark i Skåne. De avgörande slagen stod vid Lund 1676 och Landskrona 1677. Av 400 ryttare, som dragit ut i kriget, återstod endast 150 återvändande till hembygden. I oktober 1678 tvangs den svenska armén att kapitulera i Stralsund och freden slöts följande år.

År 1684 låg ett första indelningsverk färdigt för Smålands Kavalleriregemente, men efter flera ändringar under följande år, var det stora verket färdigt först 1695. I de tre småländska länen fanns nu 1000 rusthåll, indelade på 8 kompanier om 125 man i varje. Varje rusthåll var skyldig att förse ryttaren med årlig lön, bostad, föda och kläder. Bostaden skulle helst bestå av ett torp men en tillhörande mindre åker och äng. Några hemman i de socknar, där kompaniet var förlagt, utsågs till boställe åt officerarna. Överstelöjtnantens boställe var Sandshult, kvartersmästareboställe var Kyrkeby och mönsterskrivarens boställe var Glabo i Döderhults socken.

Kung Karl XI införde regelbundna generalmönstringar av sina trupper. Den 9 augusti 1683 i Ljungby närvarade kungen själv vid mönstringen av regementet. Vid mönstringen granskade man också hästar och utrustning. Flera gånger återvände Karl XI till Småland för att mönstra ryttarna. Den 23 augusti 1688 kom han till Hultsfred för mönstring av regementet och sista gången han mötte ryttarna var den 12 augusti 1692 i Högsby. Han var själv ute och exerceerade med regementet under denna vecka. Flera gånger om året drogs kompanierna samman till övningar på sina övningsplatser. Överstelöjtnantens kompani hade sin övningsplats i Målilla, med 5 dagars samlingsstid. Ränneslätt var regementets stora mötesplats.

I augusti 1700 var ryttarna med och slog danskarna på Själland. År 1701 transporterades ryttarna med skepp över till Polen för att delta i det Stora nordiska kriget. Ryttarna stred vid Klissow 1702, Pultrusk 1703 och

Warszawa 1705, innan det avgörande slaget stod vid Altrastedt i september 1706, då den polske kungen besegrades.

Hösten 1707 började marschen mot Ryssland och i juli 1708 slog den svenska armén ryssarna vid Holowzin. Den följande vintern blev mycket kall och många frös ihjäl. I juni 1709 stod slaget vid Poltava, då nära hälften av den svenska styrkan stupade. Efter den svenska kapitulationen den 1 juli 1709 blev 36 officerare och ca. 400 ryttare vid regementet krigsfångar i Sibirien. Under hösten och vintern 1709-10 uppsattes ett nytt regemente. Överstelöjtnant Hans Henrik von Ducker svarade för nyuppsättningen av förbandet. Ryttarna hade nu antagit sina speciella namn, som togs ifrån namnen på de rusthåll där de tjänade.

I slaget vid Hälsingborg 1710 mot danskarna bidrog de småländska ryttarna till den svenska segern. Våren 1716 deltog regementet med 963 man i Karl XII:s första fälttåg i Norge. Regementet följde Karl XII på hans sista fälttåg i Norge 1718, då kungen stupade vid Fredrikshald den 30 november. Efter freden med Ryssland 1721, återkom de överlevande från fånglägren i Sibirien under våren 1722. De officerare som återvände från de ryska fånglägren begärde att återfå de platser i regementet, som nu innehades av deras efterträdare, men det visade sig omöjligt att genomföra. I många fall blev officerarna placerade på en lägre avlönad tjänst än de i verkligheten uppehöll.

I augusti 1724 hölls den första generalmönstringen med regementet efter det långa kriget, då man hade hunnit ordna upp befälsförhållandena. Många officerare hade inte fått ut sina löner under kriget, detta gällde i första hand fångarna i Ryssland. Under årtionden framåt pågick det lönelikvidationer mellan dem och kronan, så flera av officerarna skulle hinna dö innan deras löneförhållanden var upplösta.

Med början av år 1724 förrättades det husesyner vid alla regementets 106 boställen ute i bygderna. Befällets boställen, som under kriget haft flera innehavare, som aldrig hade vistats där, var i många fall nu rätt nergångna. Det anordnades också regelbundna torpsyner i närvaro av representanter för regementet, länsstyrelsen och häradstinget. Den militära syneförrättaren representerade ryttaren, medan de civila representanterna företrädde rusthållarna. Ett exemplar av torpsyneprotokollet gick till länsstyrelsen, medan det andra stannade hos regementet. Detta innebar att reparationerna av torpen blev noga övervakade.

Anders Rotviker

Nya medlemmar i PLF

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
1621	Thomas Lagham	Dejegatan 37	572 51	OSKARSHAMN	0491-838 71
1622	Ing-Marie Lundberg	Idrottsallén 35 B	806 49	GÄVLE	026-16 61 89
1623	Robert Svantesson	Värna Lilla Sandstugan	585 95	LINKÖPING	013-570 92
1624	Sven Furuskog	Åsvägen 23	579 32	HÖGSBY	0491-202 86
1625	Gil Karlsson	Hemfosavägen 10	137 93	TUNGELSTA	?
1626	Elna V E Olsson	Bergmossevägen 22, 4 tr	134 43	GUSTAVSBERG	08-570 318 78
1627	Sune Petersson	Violvägen 3	393 59	KALMAR	0480-207 25
1628	Anders Vågerud	Humleplan 37	572 32	OSKARSHAMN	0491-834 92
1629	Berit Höglund	Pistolgränd 4	577 36	HULTSFRED	0495-103 09
1630	Lars Theander	Norra Långgatan 34	392 32	KALMAR	0480-178 50
1631	Marianne Karlsson	Valåkra 4106	579 92	HÖGSBY	0491-530 76
1632	Harriet Ericsson	Himalajavägen 13	590 91	HJORTED	0490-603 75
1633	Gunilla Andersson	Franska Gatan 17 H	441 56	ALINGSÅS	0322-63 68 58
1634	Birgitta Palmquist	Tävelsrumsrum 2132	386 92	FÄRJESTADEN	0485-382 74
1635	Kristina Johansson	Syster Jennys väg 6 A	231 34	TRELLEBORG	0410-?
1636	Helen Gustafsson	Kronäsvägen 5	590 91	HJORTED	0490-702 58
1637	Doris Ivarsson	Ytterby	579 92	HÖGSBY	0491-504 23
1638	Tonny Gustafsson	Skogsvägen 7	570 80	VIRSERUM	0495-302 73
1639	Per Engdahl	Box 132	260 43	ARILD	042-35 31 84
1640	Göta Mantling	Yrkesvägen 13	122 31	ENSKEDE	08-649 31 02
1641	Benny Karlsson	Sävsångarvägen 59	138 37	ÄLTA	08-773 36 74

21 nya medlemmar efter PLF-nytt nr 61

Öppet hus hösten 2002

Arbetsstugan kommer att vara bemannad och databas och annan sökmateriel vara tillgänglig för PLF:s medlemmar nedanstående måndagskvällar mellan klockan 18.00 och 20.00. Välkomna!

- 9/9 Sam Blixt - Christina Dannesäter
- 16/9 Jan-Christer Dahl - John-Olof Dillström
- 23/9 Britt Maria Ekstrand - Curt Holm
- 30/9 Maj Holm - Ingvar Karlsson
- 7/10 Anders Rotviker - Elenore Svensson
- 14/10 Anders Thunberg - Anne-Charlotte Thunberg
- 21/10 Sam Blixt - Christina Dannesäter
- 28/10 Jan-Christer Dahl - John-Olof Dillström
- 4/11 Britt Maria Ekstrand - Curt Holm
- 11/11 Maj Holm - Ingvar Karlsson
- 18/11 Anders Rotviker - Elenore Svensson
- 25/11 Anders Thunberg - Anne-Charlotte Thunberg

Borlänge 23 - 25 augusti

PLF kommer att representeras på Borlängekonferensen av fyra styrelseledamöter förutom av Sam Blixt, som ju tillhör förbundsstyrelsen. Christina Dannesäter kommer att delta i en ordförandekonferens och Anders Thunberg i en redaktörskonferens. Tillsammans med Britt Maria Ekstrand och Anders Rotviker kommer de också att delta i riksstämman.

Demonstrationer av PLF's databas har skett på följande platser under tiden april - juli 2002.

- Emigrantregistret, Karlstad, den 2 april, Sam Blixt
- Gamleby Folkhögskola, Gamleby, den 20 april, Sam Blixt
- Missionskyrkan, Järnforsen, den 23 april, Sam Blixt
- Församlingshemmet, Högsby, den 4 maj, Sam Blixt, Britt Maria Ekstrand, Ingvar Karlsson och Anne-Charlotte Thunberg
- Församlingshemmet, Hjorted, den 11 maj, Sam Blixt, Ingvar Karlsson och Anne-Charlotte Thunberg
- Horns marken, Horn, den 13 juli, Sam Blixt, Katarina Korsfeldt och Inga Linde
- Programpunkten "Släktforska med Sam Blixt", i programmet Gunnars värld och med programledaren Gunnar Svärd, har sänts i Sveriges Radio P4, Kalmar varje helgfri onsdag 11,30 - 12,30, från den 7 november 2001 till den 19 juni 2002.

Meddela adressändring

till Sam Blixt
e-post: sam.blixt@telia.com

Nytt eller uppdaterat sedan PLF-nytt nr 61

Datum	Församling	Sockenkod	Födda	Vigda	Döda	Inflytt.	Utflytt.	Husförhör
20020418	Diursdala	(DJU)				1895-1931		
20020424	Böda	(BÖD)						1900
20020427	Mönsterås	(MÖN)			1740-1745			1847-1860
20020501	Horn	(HOR)	1929-1931	1929-1931	1946-1991			
20020501	Hvcklinge	(HYC)	1929-1931	1929-1931	1946-1991			
20020503	Rvssbv	(RYS)	1787-1802					
20020511	Mönsterås	(MÖN)			1746-1751			1847-1860
20020512	Rvssbv	(RYS)	1803-1806					
20020512	Vickleby	(VIC)	1703-1920	1703-1920	1703.1920			
20020515	Virserum	(VIR)	1921-1927	1921-1927	1921-1927			
20020626	Ökna	(ÖKN)		1898-1920				
20020626	Järeda	(JÄR)	1928-1931					
20020626	Hultsfred	(HED)			1931			
20020626	Järeda	(JÄR)			1931			
20020626	Lönneberga	(LÖN)			1931			
20020626	Målilla	(MÅL)			1926-1927 1931			
20020626	Vena	(VEN)			1931			
20020626	Tveta	(TVE)			1931			
20020704	Järeda	(JÄR)	1921-1927					
20020705	Järeda	(JÄR)		1921-1927				
20020707	Tveta	(TVE)			1950-1971			
20020707	Tveta	(TVE)		1923-1930				
20020715	Mörlunda	(MÖR)		1923-1924				
20020716	Järeda	(JÄR)			1921-1927			
20020718	Vena	(VEN)				1804-1817 1872-1894		
20020719	Vena	(VEN)					1804-1818 1872-1894	

Antalet poster i PLF:s databas uppgår den 20 juli till 3 336 418

Förnyad uppmaning till PLF-medlemmar m.fl.

Eftersom Släktforskarförbundets styrelse har beslutat att manuellt komplettera Sveriges dödbok med namnuppgifter mm för tiden 1950 - 1970, där sådana saknas uppmanar vi medlemmar och andra intresserade att hjälpa till med detta arbete. Titta på <http://home.swipnet.se/hossna.sdb.htm>

Vi vädjar till medlemmar i PLF och andra intresserade att hjälpa till med

Läsning, tolkning och inmatning av uppgifter från kyrkoböcker och andra handlingar. Detta gäller särskilt uppgifter för 1900-talet, speciellt fram till 1931, för döda fram till 1949.

Vi behöver även medhjälpare för kontroll av redan inmatade uppgifter. Detta i synnerhet för att de kommande CD-skivorna skall bli så bra som möjligt.

Arbetet med CD-skivorna

För 105 församlingar, således mer än hälften av de över 170 församlingar, som är representerade i databasen är den så kallade filtvätten påbörjad. Över fyrtio medhjälpare arbetar med strukturering av datafiler, för att vi skall kunna använda databasen i det nya presentationsprogrammet, som initierades av PLF vid förbundets konferens i Leksand 2001. Vi behöver dock flera filtvättare för detta arbete. Är Du också intresserad av att hjälpa till är Du välkommen. Posta då till samblixt@algonet.se

Vill Du läsa om arbetet med de kommande CD-skivorna kan Du titta på

<http://www.algonet.se/~samblixt/CDskivor.htm>

Ur TSF:s höstprogram.

Söndag den 22 sept. Utflykt till gruvor m.m. i trakten av Åtvidaberg tillsammans med smedföreningen. Samling vid stallet i Åtvidaberg kl. 10.00. Medtag Kaffekorg.

Onsdag den 16 okt. Föreningsmöte, Christina Gusavsson, Linköping, berättar om rekonstruktion av kyrkoböcker i Horn och Hycklinge.

Tid: kl. 18.45 i Stadsbiblioteket 3.e vån. Västervik. Tillfälle för anbyten. Kaffe.

Onsdag den 13 nov. Föreningsmöte. Beslut om årsavgift för år 2003. Erik Karlsson, Vimmerby berättar om domböcker. Tid: kl. 18.45. Plats Stadsbiblioteket 3.e vån. Västervik.

Onsdag den 11 dec. Föreningsmöte med luciakaffe. Gunvald Bruce medverkar, visar bilder och berättar om blommor och annat från Tjust.

Kl. 18.45 i Stadsbiblioteket 3.e vån. Västervik

För ev. reservation om tider och plats, ber vi våra medlemmar läsa under rubriken föreningar i Västerviks Tidningen lördagen före aktuell träff, där vi har införd påminnelse om träffen.

Välkomna till våra träffar.

Anteckna träffarna i Din kalender.

Styrelsen/programkommittén

Ur KLGF:s höstprogram

21 sep bussutflykt för forskning i Kyrkhult. Anmälan senast 1 sep till Alva Carlsson 0471-124 96

26 okt höstkurs på Högalids folkhögskola. Att forska i 1600-talet med Aron Axelsson och Niclas Rosenbalck. 8.30-16.00.

Prel kursavgift 200 kr. Anmälan till Sven Andersson 0480-244 81 senast ca 19 oktober.

16 nov anbytdag på Ölands Skogsby Folkhögskola. Område Mörbylånga kommun. Kl 9-13. Kaffe. Kostnad 50 kr.

Anmälan till Sven Andersson 0480-244 81 senast 1 nov ca.

Lena Nilsson

Resa till USA augusti 2002

Den resa till USA, som på grund av attentatet i New York den 11 september förra året ej kom till stånd, hoppas vi skall gå till Kingsburg den 6 aug och Ontario 8-10 aug, Kalifornien samt till Salt Lake City, Utah den 15-17 aug.

Ur ÖGF:s höstprogram

3 sept. Genline-demonstration i Forskarstugan, Gamla Linköping

9 sept kl 19. Demonstration av Genline i Eneby Bibliotek, Norrköping

14 sept. Anbyte, området kring Norra Vättern, IOGT-lokalen, Poppelgatan, Motala
Se bifogade anmälningsblankett

5 okt Anbyte Åtvidaberg

Mer information och anmälningsblankett i nästa nummer av lövet

7 nov. Demonstration av Genline, Stadsbiblioteket Norrköping

9 nov. Arkivens dag

21 nov. Årsmöte Norrköping

Hälsn. Christina / ÖGF

Gåva till PLF, Oskarshamn

Ingegärd Helgesson, Oskarshamn har skänkt en läsapparat för mikrokort till PLF. Denna apparat används av Elaine Oscarsson, Hultsfred för komplettering av saknade uppgifter i Hultsfreds kommun.

Frågor på databasen sänds till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

Tel. Arbetsstugan 0491-153 82

Postgironummer 40 09 38-7

E-post: plf.oskarshamn@post.netlink.se

Du kan också skicka dina frågor via vår hemsida, som du lättast når med adressen **come.to/plf**. I databasen hittar du vårt elektroniska formulär.

Kostnader för brevfrågor

Vi tar **20 kronor per svar** enligt det särskilda frågeformuläret eller för brev med max fem frågor.

Vi tar **40 kronor för samma tjänster** till icke medlemmar.

Sänd också med ett **frankerat svarskuvert!** Avgifterna för svar på brevfrågor kan sändas in via postgiro eller på annat sätt.

Ange på frågeblanketten Du sänder in, vilket av betalningssätten som använts. Om pengarna sänds via postgiro, så meddela på talongen, vad pengarna är avsedda för. Det kan ibland uppstå missförstånd om detta.

Nästa nummer av PLF-nytt kommer ut den 30 oktober.